

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

w sprawie **J.R.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 16 października 2024 r. kasacji Prokuratora Generalnego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie

z dnia 4 lipca 2023 r., II K 484/23/N

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu
dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Małgorzata Gierszon

Jerzy Grubba

Kazimierz Klugiewicz

Sąd Rejonowy dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie w dniu 4 lipca 2023 r., pod sygn. akt II K 484/23/N, wydał wyrok nakazowy wobec J. R. , wskazując w komparycji orzeczenia, iż wymieniony został oskarżony o to, że w dniu 23 marca 2022 r. w K. wbrew przepisom ustawy, posiadał środek odurzający w postaci ziela konopi innych niż włókniste o

wadze 3,15 grama netto oraz substancję psychotropową w postaci 4-chlorometkatynonu (4-CMC) o wadze 51 grama netto, tj. o czyn z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Sąd uznał go za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu aktem oskarżenia, stanowiącego występki z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i za to na mocy art. 62 ust. 1 przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go na mocy art. 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Następnie, na mocy art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego do powstrzymania się od używania środków odurzających; a na mocy art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2016 r. poz. 224) orzekł wobec oskarżonego przepadek poprzez zniszczenie dowodów rzeczowych.

Wobec braku sprzeciwu uprawnionych stron - wskazany wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 2 sierpnia 2023 r. (k. 86).

Wyrok został w całości zaskarżony przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego. W kasacji zarzucono rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k.. poprzez wydanie wobec J. R. wyroku w postępowaniu nakazowym i uznanie go za winnego popełnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu, kwalifikowanego z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, pomimo braku spójności pomiędzy zarzutem aktu oskarżenia a postanowieniem o przedstawieniu zarzutów, w konsekwencji czego okoliczności czynu, czas jego popełnienia i wina oskarżonego, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, budziły wątpliwości, co powodowało, że zastosowanie trybu nakazowego było niedopuszczalne. W związku z tym zarzutem skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka została uwzględniona.

Stosownie do treści art. 500 § 1 i 3 k.p.k. możliwość wydania wyroku nakazowego istnieje w przypadku, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Dla wydania orzeczenia w trybie nakazowym wymagane jest osiągnięcie przez sąd, w oparciu o zebrane w dochodzeniu dowody, dostatecznego stopnia pewności w zakresie okoliczności popełnienia

czynu przestępnego i winy oskarżonego. Brak wątpliwości dotyczy zarówno sprawstwa danego czynu, w tym wszystkich okoliczności mających wpływ na dokonanie właściwej oceny prawnej czynu, jak i winy oskarżonego, z uwzględnieniem jego wyjaśnień. W przeciwnym wypadku koniecznym jest rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2016 r., sygn. akt IV KK 377/15, LEX nr 2002528; z dnia 23 lutego 2021 r., sygn. akt IV KK 186/20, LEX nr 3174817; z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II KK 442/22, LEX nr 3521331; z dnia 8 lutego 2023 r., sygn. akt V KK 555/22, LEX nr 3526777; z dnia 28 czerwca 2024 r., sygn. akt II KK 203/24, LEX nr 3730060).

Przesłanka braku wątpliwości obejmuje nie tylko ustalenia w zakresie sprawstwa czynu, ale wszelkich okoliczności mających wpływ na dokonanie jego właściwej oceny prawnej. Postępowanie nakazowe jest instytucją prawa karnego procesowego, której stosowanie zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków, to znaczy takich, w których zebrany materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych istotnych zastrzeżeń, tak co do zasadniczych kwestii, jak realizacja przez oskarżonego wszystkich znamion zarzuconego mu czynu, wymienionych w konkretnym przepisie typizującym dane przestępstwo, a także realizacji pozostałych warunków odpowiedzialności karnej, ujętych w części ogólnej Kodeksu karnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 sierpnia 2022 r., sygn. akt II KK 14/22, LEX nr 3483025; z dnia 23 lutego 2021 r., sygn. akt IV KK 186/20, LEX nr 3174817; z dnia 27 kwietnia 2021 r., sygn. akt V KK 374/20, LEX nr 3170925; z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II KK 160/16, LEX nr 2109511).

Analiza akt rozpoznawanej sprawy pozwala wnioskować, że powyższe warunki do procedowania w trybie nakazowym nie zostały w niej spełnione. Zaistniały w niej bowiem wątpliwości prawne, jak i faktyczne, które winny skutkować uznaniem, iż tryb nakazowy nie był dopuszczalny.

Przed wszystkim Sąd Rejonowy - z uchybieniem regulacji zawartej w dyspozycji art. 337 § 1 k.p.k. w zw. z art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. – nieprawidłowo dokonał wstępnej kontroli wymogów formalnych aktu oskarżenia, w wyniku czego nie dostrzegł konieczności jego zwrócenia oskarżycielowi, pomimo braku spójności pomiędzy zarzutem aktu oskarżenia (k. 75-76) a postanowieniem o przedstawieniu zarzutów (k. 22), w konsekwencji czego wszczęte w tej sprawie dochodzenie i przedstawiony w jego toku zarzut dotyczył innego czynu niż ten, o popełnienie którego J. R. został finalnie oskarżony, a następnie skazany. Nie ulega przy tym wątpliwości, że jednym z warunków formalnych aktu oskarżenia, wynikających z przepisu art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. jest dokładne określenie zarzucanego oskarżonemu czynu

ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz skutków, a zwłaszcza wysokości powstałej szkody.

W orzecznictwie podkreśla się również, że z treści art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. wynika obowiązek zharmonizowania zarzutu aktu oskarżenia z postanowieniem o przedstawieniu zarzutów w tym sensie, że w obu tych dokumentach procesowych chodzić musi o ten sam czyn. Brak natomiast takiej spójności stanowi wadę formalną, której usunięcie następuje w trybie określonym w art. 337 k.p.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011 r., II KK 228/10. KZS 2011/7-8. poz. 37; z dnia 4 października 2013 r., III KK 158/13. OSNKW 2014/3, poz. 19).

Tymczasem postanowieniem z dnia 18 stycznia 2023 r. zarzucono J. R. , że w dniu 18 stycznia 2023 r. w K. na os.[...] oraz w miejscu swojego zamieszkania na Os. [...] posiadał wbrew przepisom ustawy środki odurzające w postaci konopi ziele innych niż włókniste o wadze 19,20 grama netto oraz mefedron o wadze 3,20 grama netto, tj. czyn z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (k. 22).

Opis powyższego czynu, do popełnienia którego oskarżony J. R. się przyznał (k. 26-27). koresponduje z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci m.in.: protokołu przeszukania osoby (k. 6-8). protokołu przeszukania lokalu mieszkalnego (k. 10-12). protokołu przesłuchania świadka - funkcjonariusza, który dokonał zatrzymania oskarżonego (k. 17-18), protokołu oględzin zabezpieczonych środków odurzających (k. 34-35) oraz opinii wydanej w zakresie badań fizykochemicznych (k. 40-54).

W akcie oskarżenia J. R. zarzucono natomiast, że w dniu 23 marca 2022 r. w K., wbrew przepisom ustawy, posiadał środek odurzający w postaci ziela konopi innych niż włókniste o wadze 3,15 grama netto oraz substancję psychotropową w postaci 4-chlorometkatynonu (4-CMC) o wadze 1,51 grama netto, tj. o czyn z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (k. 75-76).

Porównanie opisów czynów zarzucanych J. R. w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów oraz w akcie oskarżenia wskazuje, że nie są one spójne co do czasu, a także okoliczności czynu, odnoszących się do ilości i jakości środków, które wymieniony faktycznie posiadał, przy czym nieprawidłowy jest - jak wynika niewątpliwie z zebranego materiału dowodowego - opis czynu zabronionego wskazany w akcie oskarżenia.

Fakt niedotrzymania, wymaganej treścią art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k., dokładności w sporządzeniu aktu oskarżenia i wskazanie w jego treści zdarzenia, które w istocie

pozostawało poza strefą postępowania toczącego się przeciwko oskarżonemu, nie zwalniał Sądu *meriti* z obowiązku weryfikacji przesłanek określonych w dyspozycji art. 500 § 3 k.p.k., a mianowicie ustalenia, czy na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Zaniechanie powyższego, wbrew treści przywołanych powyżej przepisów, doprowadziło do sytuacji, w której Sąd Rejonowy rozstrzygnął w istocie o innym czynie niż ten, który faktycznie stanowił przedmiot postępowania przygotowawczego. O tym, że Sąd Rejonowy nierzetelnie zapoznał się ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym świadczy również treść rozstrzygnięcia w przedmiocie przepadku, który' został orzeczony w odniesieniu do substancji psychotropowych, które nie stanowiły dowodów rzeczowych w niniejszym postępowaniu.

Zaznaczyć przy tym należy, że w analizowanej sprawie nie doszło do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, określonej w dyspozycji art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., albowiem akt oskarżenia został wniesiony przez uprawniony podmiot oraz orzeczono *de facto* o czynie zawartym w akcie oskarżenia, przy czym zasadniczo odmiennym od opisanego w postanowieniu o przedstawieniu zarzutu (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2016 r., sygn. akt IV KK 52/16. LEX nr 2056887 oraz z dnia 17 kwietnia 2014 r., sygn. akt II KK 73/14, LEX nr 1460977).

Bezspornym jest, iż opisane uchybienie Sądu *meriti* oraz przedstawione powyżej zaszłości, sprowadzające się do nieprawidłowej wstępnej kontroli wymogów formalnych aktu oskarżenia, miały istotny wpływ na treść wyroku nakazowego, albowiem skutkowały skazaniem oskarżonego J. R. za czyn, który nie był objęty zakresem uprzednio przeprowadzonego postępowania przygotowawczego. Skazanie za inne czyny niż zarzucane powoduje, że w takiej sytuacji wyrok jest zawsze niekorzystny dla oskarżonego, albowiem dochodzi do skazania za czyny, które nie były przedmiotem oskarżenia, natomiast brak jest rozstrzygnięcia sądu co do czynów zarzucanych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2010 r., sygn. akt V KK 229/10, LEX nr 621355; por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2014 r., sygn. akt V KK 25/14. LEX nr 1444468; z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt IV KK 58/19, LEX nr 2636221).

Mając zarazem na względzie fakt, iż czyn opisany w postanowieniu o przedstawieniu J. R. zarzutu odnosi się do znacznie większej ilości środka odurzającego w postaci ziela konopi innych niż włókniste, a mianowicie 19.20 gram netto (zamiast wadliwie przypisanych 3.15 gram netto) oraz innego rodzaju substancji psychoaktywnej, a mianowicie 3,2 gram netto mefedronu (zamiast wadliwie przypisanych 1.51 gram netto chlorometkatynonu (4-

CMC). uwzględniając zarazem wnioski zawarte w opinii sporządzonej z zakresu badań fizykochemicznych, a w szczególności wyliczenie pełnowartościowych porcji handlowych oraz odurzających narkotyków (k. 53-54) stwierdzić należy, iż w ramach ponownego rozpoznania sprawy zachowanie oskarżonego winno zostać poddane karnoprawnej ocenie również przez pryzmat znamion występków z art. 62 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co uzasadnia określenie, na niekorzyść oskarżonego, kierunku nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[J.J.]

[ał]

Małgorzata Gierszon Jerzy Grubba Kazimierz Klugiewicz